

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 739/2022
14.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Драгана Брњица, адвокат из ..., против тужене ББ ПР Одржавање објеката ББ-сервис из Новог Сада, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1992/21 од 22.09.2021. године, у седници одржаној 14.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1992/21 од 22.09.2021. године у преиначујућем делу изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 339/2020 од 18.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде нематеријалне штете исплати укупан износ од 520.000,00 динара и то: за претрпљене душевне болове услед умањења животне активности износ од 150.000,00 динара, на име претрпљених физичких болова износ од 170.000,00 динара, на име душевних болова због наружености износ од 70.000,00 динара и на име претрпљеног страха износ од 130.000,00 динара, све са законском затезном каматом од дана доношења првостепене пресуде до исплате, као и на име накнаде материјалне штете износ од 2.000,00 динара на име путних трошкова, износ од 850,00 динара на име плаћене партиципације и износ од 11.348,00 динара на име купљених лекова, са законском затезном каматом од дана доношења првостепене пресуде до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужилца да туженој накнади трошкове поступка у износу од 78.821,00 динара. Ставом трећим и четвртим изреке, ослобођена је тужилца обавезе плаћања трошкова судских такси и стављено је ван снаге упозорење о плаћању судске таксе од 19.02.2020. године.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1992/21 од 22.09.2021. године, усвојена је жалба тужиље и преиначена првостепена пресуда у делу одлуке о нематеријалној штети тако што је обавезана тужена да тужилци за претрпљене душевне болове услед умањења животне активности исплати износ од 150.000,00 динара, за претрпљене физичке болова износ од 136.000,00 динара, на име душевних болова због

наружености износ од 56.000,00 динара и на име претрпљеног страха износ од 130.000,00 динара, све укупно 472.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана доношења првостепене пресуде до исплате, док је укинута првостепена пресуда у делу одлуке о материјалној штети и у делу одлуке о трошковима поступка и у том делу предмет је враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у преиначујућем делу, тужена је изјавила ревизију због погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), па је нашао да ревизија тужене није основана (у односу на преиначујући део).

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у периоду од фебруара 2018. године до 16.01.2019. године била радно ангажована код тужене на пословима чишћења зграда при чему није имала закључен уговор (рад на „црно“) и добијала је накнаду за рад у износу од 24.000,00 динара, а која јој је исплаћивна два пута месечно на руке. Тужена је усмено обавештава тужилу које зграде треба да чисти и колико пута недељно, а понекад и телефоном путем СМС порука. Дана 16.01.2019. године док је завршавала са чишћењем зграде у ул. ... бр. .. у ..., тужила је силазећи степеницама у подрум, при чему је у једној руци носила канту са водом, а у другој средство за чишћење (бриска), на претпоследњој степеници се оклизнула левом ногом и пала. Тужена није обезбедила тужилу одговарајућу обућу за рад на степенишном простору, те је у време повређивања носила своје патике. Том приликом задобила је тешку телесну повреду у виду прелома крајка лисњаче леве потколенице. Примљена је на болничко лечење 23.01.2029 године, а 31.01.2019 године је урађена јој је операција отворене репозиције и фиксација прелома спољашњег глежња и задње ивице голењаче уз трансфиксацију доњег зглоба две кости потколенице.

На основу налаза вештака медицинске струке, утврђено је да је тужила након повређивања првих осам сати трпела болове јаког интезитета (8 степени), а до оперативног захвата имала је болове средњег степена (5 степени). У првих 12 сата након операције болови су били јаког интезитета (7-8 степена), а након седам дана од операције 5 степени, да би се током следећих три седмице смањивали до 2-3 степена. Након друге операције (19.04.2019. године вађење плочица и завртњева из спољашњег глежња) у првих 12 сати болови су поново били јаког интезитета (7 степена), следећих 36 сати 5-6 степена, а у наредних месец и по дана интезитет болова се смањиво до 2 степена. Тужила и даље трпи болове интезитета 2 степена приликом дужег ходања, промена временских прилика и приликом ходања по степеницама. Трпела је примарни страх високог интезитета (7 степени) у трајању од једног минута, а након тога прераста у секундарни страх у првих 8 дана интезитета 5 степени. Пола сата пре и пола сата након операција трпела је страх средњег до високог интезитета 6-7 степени. Услед штетног догађаја, повреде које је тужила претрпела довеле су до трајног умањења животне активности од 10% који се манифестује као ограничење обима покрета у

левом скочном зглобу (дуже стајање, ходање, клечење, пењање уз и низ степенице, ходање по неравном терену и слично). Као последица повреде код тужиље су заостала два хипопигментисана ожиљка у равни околине коже, један 11,5 цм -1 цм и други 8 цм -1цм услед чега трпи душевне болове због наруженост благог интезитета испољене кроз осећања нелагодности и напетости. У периоду од фебруара 2018. године до фебруара 2019. године тужена није имала закључен уговор о одржавању хигијене са привредним друштвом „Building and interior solutions“ доо Нови Сад за зграду на адреси ... бр. .. у ..., нити је у току јануара 2019. године ангажовала тужену.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио као неоснован тужбени захтев, налазећи да тужена у време повређивања тужиље није имала закључен уговор о одржавању зграде на адреси ... бр. .. у ..., те да тужилца није била под радноправном влашћу тужене као послодавца, због чега је оценио као основан приговор недостатка пасивне легитимације. Другостепени суд није прихватио становиште првостепеног суда и преиначио је првостепену пресуду у делу одлуке о нематеријаној штети усвајањем тужбеног захтева као у изреци пресуде, налазећи да је тужилца била радно ангажована код тужене као послодавца на пословима одржавања и чишћења зграда, да јој је за извршен рад плаћана накнада, а не од стране трећег лица фирме „Building and interior solutions“ доо Нови Сад, због чега није релеванто да ли је тужена имала закључен уговор са трећим лицем о одржавању зграде, већ од значаја однос између тужиље и тужене. Према околностима насталог повређивања цењен је допринос тужиље настанку штете од 20% услед извесног степена непажње приликом силаска низ степенице, а применом одредбе члана 200 ЗОО одмерена је висина накнаде нематеријалне штете имајући у виду интезитет и трајање физичких болова и страха, проценат претрпљених душевних болова због умањења опште животне активности и наружености који су наступили код тужиље.

По оцени Врховног суда, правилно другостепени суд налази да постоји одговорност туженог за насталу штету у смислу члана 164. Закона о раду у вези са члановима 173. и 174. Закона о облигационим односима, уз постојање услова за делимично ослобађање од одговорности због доприноса тужиље настанку штете, сходно члану 177. став 3. наведеног закона.

Одредбом члана 164. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05...85/18) прописано је да ако запослени претрпи повреду или штету на раду и у вези са радом, послодавац је дужан да му накнади штету, у складу са законом и општим актом. Сагласно наведеном, послодавац одговара за штету коју запослени претрпи на раду и у вези са радом по општим начелима одговорности према Закону о облигационим односима. Одредбом члана 173. ЗОО прописано је да штета настала у вези са опасном ствари, односно опасном делатношћу сматра се да потиче од те ствари, односно делатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете, а чланом 174. истог закона прописано је да за штету од опасне ствари одговара њен ималац, а за штету од опасне делатности одговара лице које се њом бави. Према члану 177. став 1. и 2. истог закона, ималац се ослобађа одговорности ако докаже да штета потиче од неког узрока који се налазио ван ствари, а чије се дејство није могло предвидети, ни избећи или отклонити и ако докаже да је штета настала искључивом радњом оштећеника, или трећег лица, коју он није могао предвидети и чије последице није могао избећи, или отклонити. Ималац се ослобађа одговорности делимично, ако је оштећеник делимично допринео настанку штете. Према прописима о безбедности и здрављу на раду послодавац је дужан да рад организује и мере заштите на раду спроведе тако да

запослени уз нормалну пажњу може да обавља рад без опасности по свој живот и здравље. Пропуштање ове дужности повлачи одговорност послодавца за штету која запосленом услед тога настане. Наведеној обавези одговара право запосленог на безбедност и заштиту живота и здравља на раду. Сагласно наведеном, запослени има право на безбедност и заштиту здравља на раду, у складу са законом, а послодавац је дужан да организује рад којим се обезбеђује заштита живота и здравља запослених, у складу са посебним законом и другим прописима.

У конкретном случају тужиља је код тужене предузетнице радно ангажована на пословима одржавања и чишћења зграда без закљученог уговора о раду уз накнаду за рад која јој је исплаћивана два пута месечно, а путем СМС порука и усмено обавештавана је о адреси зграда, као месту рада, у којима је извршавала наложене послове. Тужиља је 16.01.2019. године док је завршавала послове чишћења зграде у ул. ... бр. .. у ..., силазећи степеницама у подрум, при чему је у рукама носила средства за рад (канту са водом и бриска), услед оклизнућа на претпоследњој степеници и пада, претрпела тешку телесну повреду у виду прелома крајка лисњаче леве потколенице. При том тужиљи није обезбеђена одговарајућа обућа за обављање тих послова. Код таквог утврђења, правилно је другостепени суд закључио да је између тужиље и тужене предузетнице успостављена радно-функционална веза, ангажовањем тужиље ради обављања послова одржавања и чишћења зграда из делатности тужене, са правима и обавезама која проистичу из таквог радног ангажовања. С тим у вези, правилна је оцена другостепеног суда да је на материјално-правни однос тужиље и тужене без утицаја околност да привредно друштво „Building and interior solutions“ доо Нови Сад у току јануара 2019. године није имао закључен уговор о оржавању хигијене у згради на адреси ... бр. ... у ... са туженом, нити је тужиља фактички ангажована од стране тог привредног друштва као трећег лица. Без обзира на чињеницу да тужиља са туженом није засновала радни однос закључењем уговора о раду, нити било какав други уговор, (што је пропуст тужене предузетнице као послодавца), то не искључује нити ограничава одговорност тужене за штету коју је тужиља претрпела услед оклизнућа и пада на степеништу у згради која је у време повређивања био њено место фактичког рада у савесном извршавању послова за потребе и по налогу тужене, из којих разлога нису основни наводи ревизије.

Имајући у виду да степенице према њеним својствима и самим постојањем представља повећану опасност за околину, то обављање послова чишћења на степеништу (коришћењем неопходно потребних средства рада) представља опасну делатност са повећаним ризиком јер може да доведе до повреде радника који обавља те послове, као у конкретном случају од оклизнућа и пада. Следом изнетог, правилан је закључак другостепеног суда да постоји узрочно – последична веза између повређивања тужиље и одговорности тужене, јер околности под којима је тужиља извршавала послове и радне задатке из делатности тужиље када је претрпела повреду, по својој природи, условима и начину обављања представља опасну делатност и садржи ризик од повређивања без обзира на кривицу, па је морала бити организована уз примену посебних превентивних мера опреза и контроле, а што у конкретном случају није учињено, због чега на страни тужене постоји објективна одговорност као организатора опасне делатности да тужиљи накнади настали штету. Међутим, како је тужиља силазећи низ степенице у рукама држала средства за рад (у једном руци канту са водом а у другој бриска), а тиме без могућности одржавања равнотеже да се оклизнуће и пад са степеница отклони или ублажи, није показала потребну пажњу, па

је на тај начин довела у опасност своје здравље. На тај начин тужила је допринела настанку штете због чега у конкретном случају има услова за примену одредбе чл.192 ЗОО јер постоји подељена одговорност за насталу штету, а тиме и услова за делимично ослобађање одговорности тужене сразмерно доприносу тужиле у висини од 20%, како то насупрот наводима ревизије, правилно закључује другостепени суд.

Висина накнаде нематеријалне штете је правилно одмерена применом члана 200. Закона о облигационим односима. Правилан је закључак другостепеног суда да све околности случаја, посебно интензитет и трајање физичких болова, страха, претрпљени душевни болови због умањења животне активности и наружености, оправдавају досуђивање правичне накнаде, при томе је овај суд водио рачуна о томе да накнада буде адекватна значају повређеног добра, циљу коме служи те природи и друштвеној сврси обештећења. Стога су по оцени Врховног суда износи утврђени другостепеном пресудом умањени за 20% због доприноса тужиле, засновани на правилној примени материјалног права.

Остали наводи ревизије који се односе на утврђено чињенично стање су без утицаја будући се ревизијом правноснажна пресуда не може побијати због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања у смислу члана 407. став 2. ЗПП, због чега ти разлози нису посебно цењени.

Из изнетих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**